

तातोपानी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८२०८३ को

नीति तथा कार्यक्रम

तातोपानी गाउँपालिकाको विकास निर्माण प्रक्रियामा आफ्नो अमुल्य सहभागिता जनाई नयौं नेपाल निर्माण तथा संविधानको पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने महान अभियानको क्रममा हुन गइरहेको यस गाउँपालिकाको गाउँसभाको १७ औ अधिवेशन उदयाटन समारोहमा उपस्थित हुनुहोने आदरणीय गाउँसभाका सदस्य उद्घासक दिर्घमा रहनु भएका सम्पूर्ण पहानुभावहरूमा मेरो तर्फबाट हार्दिक नमन एवम स्वागत गर्न चाहन्छु।

यस पावन अवसरमा राष्ट्र र जनताको लागी आफ्नो जिबन समर्पण गरी गणतन्त्र स्थापना गर्न जिबन वलिदान गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरु प्रती हार्दिक श्रद्धाङ्गली अपण गर्दै शहीदहरूका सपना। र अग्रजहरूका मार्गदर्शन वर्मोजिम "नयाँ नेपाल, समृद्ध तातोपानी गाउँपालिका" निर्माण लाई सार्थक तुल्याउन हामी सबैलाई प्रेरणा मिल्ने आशा लिएको छु। स्थानीय तह गठन पक्षताको गाउँसभा को गरिमामय १७औ अधिवेशन लाई सम्बोधन गर्न पाउँदा निकै हर्षित एवंम गैरावान्वित भएको छु। लछालकृति पैकेलाको जन्मभूमि, बलिराजको राजधानी, प्रसिद्ध तातोपानी धारा, गिडिदह, पानसय पाटन, लाटु जिउलो, सन्दरगाउँ, बाबिरामष्ठ भूरिचुल्ला मालिका, नैदाल, लामा दियार, बुद्भुटी, गुफोकोटो, कलिका, मालिका भागवति जस्ता प्रसिद्ध एवंम ऐतिहासिक, पुरातात्त्विक र साँस्कृतिक महत्व बोकेका सम्पदाहरु मात्र होइन यो गाउँपालिका प्राकृतिक तथा भौगोलिक रूपमा पनि विविधता भएको गाउँपालिका हो। यो सम्पूर्ण सम्पदाहरु हाम्रा अमुल्य निधि हुन। यीने मैलिक सम्पतीहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा जिणाउँद्वारा गर्नु हामी निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको प्रम कर्तव्य हो।

आदरणीय सभाका सदस्य ज्यू हरु, विशिष्ट परिस्थिति बिच आगामी आर्थिक वर्ष २०८२०८३ को बजेट निति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ।" हाम्रो तातोपानी, समृद्ध तातोपानी" भन्ने आदर्श वाक्य लिइ समग्र तातोपानीको विकास निर्माणका कार्यहरूलाई प्रभावकारी बनाउन र सम्पूर्ण जनताको पहुँच पुऱ्याउन हाम्रो विकासको नीति समातमूलक हुनेछ। विकास पहुँचका आधारमा नभई आवश्यकताको आधारमा आगामी बढाइने छ। थोपा थोपा गरी समन्वन्द बने द्वै सबै स्थानिय तह खुसी र समृद्ध नभई प्रदेश र संघ खुसी र समृद्ध नहुने भएकाले सुखी नेपाली समृद्ध नेपालको नारामा नै केन्द्रित भएर यस तातोपानी गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०८२०८३ को नीति तथा कार्यक्रम तयार पारिएको छ। अब म विभिन्न क्षेत्रबाट प्राप भएका सुझाव, सल्लाह अवसर र सम्भावनालाई सम्पतिको रूपमा ग्रहण गर्दै आगामी आर्थिक बर्षको बजेट, नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गइहेहेको छु।

नीति तथा कार्यक्रम तयार पार्दा यस गाउँपालिकाले निम्न विषय र पक्षहरूलाई आधारहरूको रूपमा लिएको ब्यहोरा प्रस्तुत गर्दछु।

- नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावना, मौलिक हक, गाउँका नीतिहरु, स्थानिय आर्थिक कार्य प्रणाली एवं सांचा अधिकारका सुचि
- संघिय सरकार तथा प्रदेश सरकारले अगिकार गेरेका, आवाधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरु।
- संघिय सरकारले अबलम्बन गेरेका आर्थिक तथा मध्यकालिन खर्च संरचनाले तय गेरेका प्राथमिकताहरु।
- नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जाहेर गेरेका प्रतिबद्धताहरु।
- स्थानिय सरकार सञ्चालन एन, २०७४ तथा विभिन्न नियमावलीका प्रावधानहरु।
- स्थानिय तहका क्षेत्रगत नीति, रणनीतीहरु, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरु।

- विकासका समसामयिक मुद्दाहरु, सामाजिक संरक्षण, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन, विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बालमैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, पूर्ण सरसफाई, पूर्ण खोपयुक्त तथा उर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित बिषयहरु।
- तातोपानी गाउँपालिकाले आवश्यक देखेका विभिन्न बिषयहरु
- तातोपानी गाउँपालिकाका विभिन्न गाउँ बस्तीहरुबाट माग भइ आएका बिषयहरु
- विभिन्न माध्यमबाट प्राप्त राय, सल्लाह, सुझाव तथा निर्देशित बिषयहरु

माथी उल्लेखित आधारहरुमा यस आर्थिक वर्षका योजना तथा बजेट कार्यक्रम छनौट गर्न निम्न प्राथमिकताका क्षेत्रहरु तोकिएका छन्।

- आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने।
- उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिने।
- राजश्व परिचालनमा योगदान पुर्याउने।
- सेवाप्रवाह, संस्थागत क्षमता अभिवृद्धी र सुशासनमा योगदान पुऱ्याउने।
- स्थानिय स्रोत साधनमा आधारित भइ जनसहभागिताको अभिवृद्धि गर्ने।
- लैंगिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि गर्ने।
- दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापनमा योगदान पुऱ्याउने।
- महिला हिंसा तथा जातिय बिभेद अन्त्य गर्ने।
- बालबिबाह तथा बालश्रम अन्त्य गर्ने।
- सबै किसिमका कुरिती कुसंस्कारहरुको अन्त्य गर्ने।
- सबै किशीमका रिती रिवाज चाल चलन हरुको जगेन्ना तथा संरक्षणमा योगदान पुऱ्याउने।

उपस्थित सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म यस तातोपानी गाउँपालिकाले तय गरेका क्षेत्रगत नीतिहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

१. स्थानीय कर र खर्च व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

- भइ रहेका करका दरहरुलाई वैज्ञानिक र व्यवहारिक बनाउन तथा करको दायरा फराकिलो पार्ने नीति अवलम्बन गरी आन्तरिक श्रोत बृद्धि गरिनेछ।
- प्रचलित कानून बमोजिम उठाउन पाउने सम्पत्ती कर, घरबहाल कर, बहाल बिटौलि कर, व्यवसाय कर लगायत सम्पुर्ण कर, शुल्क र दस्तुर सबै क्षेत्र समेटी घरदैलो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- पर्यटन, जलविधुत, खानेपानी वन पैदावर लगायतका विविध बिषयमा प्राप्त नभएको रोयल्टी प्राप्त गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ।

- करको दायरामा आउने र नआउने, समयमा कर तिर्ने र नतिर्ने बीच फरक अनुभुति दिन कर छुट दण्ड तथा पुरस्कार जस्ता कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- करका माध्यमबाट मदिराजन्य तथा सुर्तीजन्य बस्तुहरूको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने नीति लिईनेछ ।
- बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ ।
- गाँउपालिकालाई तिर्नु, बुझाउनु पर्ने सम्पुर्ण कर शुल्क बुझाई सके पछि मात्र सेवाग्राहीलाई सेवा प्रदान गर्ने नीती लाई अवलम्बन गरिने छ ।
- स्पष्ट नतिजा प्राप्तीको सुनिश्चितता नभएका र प्रयाप्त तयारी नभएका आयोजना र कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गरिने छैन ।
- वित्तिय अनुशासन कायम गरि वित्तिय जोखिम घटाइने छ ।
- स्थानिय संचितकोषको दोहन गर्ने प्रवृत्तिमा अंकुश लगाइने छ ।
- योजना र आयोजनामा बजेट विनियोजनलाई यथार्थ परक बनाउन योजना छनौटकै चरणमा प्राविधिक लागत अनुमान तयार गर्ने कामको थालनी गरिनेछ ।
- स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ मा भएको ब्यवस्था र नेपालको संविधान २०७२ मा भएको ब्यवस्था बमोजिम गाँउपालिकाले राजश्व असुल गर्नलाई आवश्यक पर्ने ऐन, नियमावली तथा कार्यविधी तत्काल बनाई लागु गरिनेछ ।
- प्रशासनिक तथा अन्य खर्चहरूमा मितव्ययिता कायम गरिने छ ।
- गाँउपालिका द्वारा निर्धारित गरेका स्थानिय दररेट कायम गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- राजश्वको दायरामा ल्याउन नसकिएका तातोपानी धारा, दुड्गा, गिड्डी बालुवा, जडीबुटी लगायत अन्य प्रचुर सम्भावना भएका क्षेत्रहरूबाट राजश्व संकलन परिचालनमा विशेष जोड दिई सो क्षेत्रबाट संकलन भएको राजश्वको निश्चित प्रतिशत राजश्व सम्बन्धित वडाहरूमा प्रोत्साहन स्वरूप फिर्ता दिने नीति लिईनेछ ।
- कर छलि गर्ने ब्यक्तिहरूको सुराक गरि सुराकी मार्फत कर असुली भएमा सुराकी गर्ने ब्यक्तिलाई असुलिको निश्चित प्रतिशत रकम प्रोत्साहन स्वरूप पुरस्कार दिने नीति लिईनेछ ।

२. कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी नीति

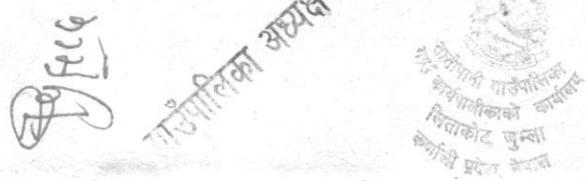
- "स्वस्थ जीवनका लागि, स्वस्थ माटो, स्वस्थ बाली, कृषि उपज उत्पादन गरौ, विषादी नहाली "
- एक घर एक स्याउ बगैचा निर्माण गर्नेलाई बगैचा निर्माण गर्न इच्छुक कृषकलाई स्याउका बिरुवामा अनुदान दिइने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- एक गाँउ एक रैथाने बाली पकेट क्षेत्र घोषणा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाँउपालिका स्तरीय सुविधा सम्पन्न कोल्ड स्टोर निर्माणमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- स्थानिय रैथाने बालीको बजारीकरण एंव प्रवर्द्धनका लागी स्थानिय हाटबजार स्थलहरू तोकि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- गाँउपालिका स्तरमा खाद्य भण्डार निर्माण गरी प्रयोगमा ल्याउनलाई पहल गरिनेछ ।

गाउँपालिका

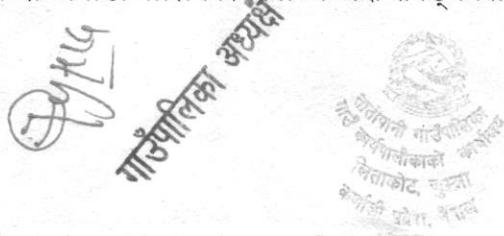
- व्यवसायिक रूपमा ओखर खेती गर्न चाहने कृषकलाई ओखरको बिरुद्धामा अनुदान दिइनेछ
- परम्परागत खेती प्रणालीका साटो आधुनिक खेती प्रणाली लागु गर्नलाई विभिन्न किसिमका आधुनिक औजार उपकरणमा अनुदान दिइनेछ ।
- बिगत आ. व. मा घोषणा भई लागु भएका कृषि तथा पशु पालन पकेट क्षेत्रको थप प्रवर्द्धन गरी चालु आ. व. मा शप पकेट क्षेत्र घोषणा गरी लागु गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा लगानी बढ्दी गरी रोजगारीका अवसरहरु सुनिश्चित गरिनेछ ।
- व्यवसायिक रूपमा कृषि तथा पशु पालन गर्न चाहने कृषकहरूलाई निर्बाजी रूपमा कर्जा उपलब्ध गराउने तथा पालिका जमानी बसी कर्जा उपलब्ध गराउने बिषयमा बिभिन्न वित्तिय संस्थाहरु सँग समन्वय तथा सहकार्य गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- एक गाँउ एक पशु पालन पकेट क्षेत्र घोषणा कार्यक्रम सम्पन्न भई सकेकाले सोही अनुसार कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- सबै वडा तथा गाँउ बस्तीहरुमा तरकारी खेतीमा बढवा दिई बेमैसमी तरकारी खेतीमा जोड दिन तरकारी बिउ बिजन र प्लाष्टिक टनेल मा अनुदान दिइने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बिभिन्न समूह तथा सहकारीको माध्यमबाट सामुहिक खेतीपाती गर्ने तथा पशु पालन गर्ने समूह तथा सहकारीहरु लाई अनुदानको कार्यक्रममा बिशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- अर्गानिक खेती तथा पशु पालन गरी अर्गानिक उत्पादनमा गाँउपालिकाको अलगै पहिचान झल्काउनलाई अर्गानिक खेती तथा पशु पालन तर्फ बिशेष जोड दिइनेछ ।
- बाँझो जग्गा भाडामा लिएर खेती गर्ने किसानलाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पशुपन्छि तथा बालि बिमामा जोड दिइनेछ ।
- पशुपन्छि तथा कृषि बिमाको कार्यविधि बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- कृषि तथा पशु पन्छि शाखाबाट विभिन्न व्यवसायका लागि अनुदान पाएका ब्यक्ति, फर्म, संघ संस्थाहरुमा अनुगमन गरि प्रभावकारी देखिए प्रोत्साहनको नीति लिईनेछ र अनुदान दुरुपयोग भएको पाईएमा कडाईका साथ अनुदान फिर्ता गर्ने र अनुदानमा रोक लगाईने नीति लिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र अर्गानिक कोशेली घर स्थापना गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपन्छिको समय समयमा घुम्ति शिविर सञ्चालन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १०० भन्दा बढी भेडा बाख्ना पालन गर्ने पशु पालक कृषकलाई मासिक ५०० गोठालो भत्ता वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- माटो परिक्षण प्रयोगशाला निर्माणका लागी पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा सिचाई नभएका स्थानमा लिफ्ट सिचाईको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा एक प्रागारिक मल(जैविक मल) उद्योगको लागी पहल गरिनेछ ।
- जैविक विषादी उत्पादन तथा प्रयोगमा विषेश जोड दिइने छ ।
- नवीनतम कृषि प्रविधि को प्रयोग गरि बालि संरक्षणमा विषेश पहल गरिनेछ ।
- जुम्ली मार्सी धानको संरक्षणका लागि जैविक विधि द्वारा बिउ उपचार मा पहल गरिनेछ ।

३. शिक्षा तथा खेलकुद सम्बन्धि नीति

"गुणस्तरिय शिक्षा र शैक्षिक पुर्वाधार ,
तातोपानी गाउँउपालिका निर्माणको आधार "

- यस गाउँउपालिका क्षेत्रका बिधालयहरुमा शिक्षक तथा बिधार्थीहरुको नियमितता बढोत्तरी गर्नका लागी पालिका भित्रका सबै माध्यमिक स्तरका सामुदायिक बिधालयहरुमा जायोमेट्रिक हाजिरी जडान गरिएकोमा यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा विशेष जोड दिईनेछ ।
- गाउँउपालिका भित्रका सबै माध्यमिक बिधालयहरुमा कम्प्यूटर ल्याव स्थापना गरी माध्यमिक तहका सबै बिधार्थीहरुलाई कम्प्यूटर शिक्षा अध्ययन गर्नलाई जोड दिईनेछ ।
- गाउँ पालिका भित्रका सबै सामुदायिक बिधालयहरुमा इन्टरनेट सेवा जडान कार्यक्रमलाई पहल गरीनेछ ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक बिधालयका शिक्षक तथा शिक्षिकाहरुलाई पुनर्ताजकी तालिमको व्यवस्था आवश्यका अनुसार गर्दै लगिनेछ ।
- बालमैत्री स्थानिय शासन कार्यक्रम, बालमैत्री सिकाई व्यवस्थापन कार्यहरुलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सामुदायिक सिकाई केन्द्रहरुको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनका आधारमा उत्कृष्ट छनौट हुने शिक्षक, शिक्षिका र बिधालयहरुलाई प्रोत्साहनका लागी उचित ब्यवस्था गरिनेछ ।
- गरिब, जेहेन्दार, दलित तथा अल्प संख्यक बाल बालिकाहरुलाई एम. बि. बि. एस अध्ययन गर्नलाई अध्ययन शुल्कमा प्रति वर्ष एक जना बिधार्थीलाई पचास प्रतिशत छात्रवृद्धी उपलब्ध गराईने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- शिक्षा क्षेत्रमा योगदानको आधारमा शिक्षकहरुलाई पुरस्कार तथा सम्मान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- शिक्षक बिधार्थीहरुलाई अनुशासन कायम गर्नको लागी बिधालय पोशाक र परिचयपत्र अनिवार्य गराईनेछ ।
- शैक्षिक क्षेत्रलाई राजनिती हस्तक्षेपमुक्त गराईनेछ ।
- बिधालयलाई शान्ति क्षेत्र बनाइनेछ ।
- बिधालय तहका बिधार्थीहरुले पढ्दै कमाउदै गर्ने कार्यक्रम माध्यमिक बिधालयहरुमा लागु गर्ने तर्फ पहल गरिने छ ।
- यस तातोपानी गाउँउपालिका भित्र स्नातक तहको कुनै पनि बिषयमा अध्ययन अध्यापन नहुने भएकाले स्नातक तहको अध्यापन हुने क्याम्पस स्थापना गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- स्नातक तहको प्राविधिक शिक्षा अध्यापन गराउने प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- अनोथ तथा टुहुरा बाल बालिकाहरुलाई शिक्षाबाट बच्चित नगर्न नि : शुल्क शिक्षाको व्यवस्था गर्न जोड दिईनेछ ।
- अपाङ्गता भएका बाल बालिका अध्ययन गर्नलाई छुट्टै बिधालय स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- प्रत्येक सामुदायिक बिधालयमा खेल मैदान सहितको फिल्ड बनाईनेछ ।
- प्रत्येक वर्ष अन्तर बिधालय खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड हुनु भन्दा अगाडी पालिकास्तरमा अध्यक्ष रनिङ्ग शिल्डको आयोजना गरि खेलाडी छनौट गरि पठाईनेछ ।

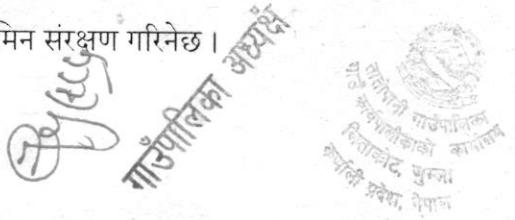

- यस तातोपानी गाँउपालिका भित्र खेल मैदान निर्माण गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिने छ ।
 - आगामी आ.ब. बाट प्रत्येक वडामा एउटा सुविधा सम्पन्न नमूना बालबिकास केन्द्र बनाउन जोड दिइनेछ ।
 - गाउँपालिकामा रहेको एकमात्र प्राविधिक शिक्षालयमा अध्ययन गर्ने एक जना गरिव जेहेन्दार विद्यार्थीलाई छात्रबृद्धीको व्यवस्था गरिनेछ ।
 - आधारभूत विधालयका विधार्थीहरूको पठन सिप विकास गर्नलाई प्रत्येक वर्ष पालिका स्तरिय शैक्षिक क्यात्री सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - सामुदायिक विधालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न बिभिन्न किसिमका शैक्षिक बहस, धुम्ति बैठक तथा अनुगमन मूल्याङ्कन जस्ता कार्यक्रमहरू निरन्तरता दिइनेछ ।
 - विधालय जाने उमेर पुगेका आफ्ना छोग छोरीलाई विधालय नपठाउने अभिभावकलाई पालिकाबाट पाउने सेवा सुविधाबाट वञ्चित गराउने नीति कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
 - गाउँपालिका स्तरिय पुस्तकालय स्थापना गरिनेछ ।
 - प्रत्येक शुक्रबार विधार्थीहरूलाई बिभिन्न अतिरिक्त क्रियाकलाप लगायत अन्य सिपमूलक क्रियाकलापमा सहभागी गराईने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
 - महिला, गरिव, जेहेन्दार, दलित, विपन्न विधार्थीका लागि लोकसेवा तयारी कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।
 - सामुदायिक विधालयका प्रधानाध्यापकलाई संघिय सरकारले उपलब्ध गराउदै आएको प्रअभिभावकलाई तहले प्रोत्साहन स्वरूप थप भत्ता दिईने व्यवस्यालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - स्थानीय कृषि उपजमा आधारित विधालय दिवा खाजालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन विधालय भान्सा कोठा निर्माण मर्मत खाध्यान भण्डारणको व्यवस्था लगायत अन्य आवश्यक क्रियाकलाप सञ्चालन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - विधार्थी संख्याका आधारमा विधालय वा कक्षा मर्ज (विधालय गाभ्ने) नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
 - विधार्थीको शैक्षिक गुणस्तर सुधार तथा सामुदायिक विधालय प्रति विधार्थीको आकर्षण बृद्धीका लागि आवाशिय विधालय स्थापनाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
 - गाउँपालिका भित्रका गरिव दलित जेहेन्दार विधार्थीलाई छात्रवृत्ती ड्रेस स्टेशनरीको व्यवस्था गरिनेछ ।
 - विधालय जान नसक्ने अपाङ्गता भएका विधार्थीलाई घरमै पढ्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
 - एक वडा एक नमूना विधालय बनाउन पहल गरिनेछ ।
 - गाउँपालिका भित्रका सम्पुर्ण विधालय भित्र र बाहिर छापामय बनाईनेछ ।
 - सामुदायिक विधालयमा अध्यनरत विद्यार्थीहरूलाई विधालय क्षेत्रमा मोबाइल लैजान निषेध गरिने नीति लिइने छ ।

४. पर्वाधार सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिका भित्रका सम्पुर्ण गाँउ बस्तीहरूलाई सडक सञ्जाल सँग जोडिनेछ ।
 - गाँउपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सडक हरूको स्तरउन्नती गरिनेछ ।
 - गाँउपालिका भित्रका सम्पर्ण सडकहरूको सडक गरु योजना बनाई लागू गरिनेछ ।

- गाउँ पालिकाको आफै कार्यालय भवन नभएका वडा कार्यालयहरुको भवन निर्माण गरि सेवा सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पुर्ण स्वास्थ्य चौकी, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र हरुको भवन निर्माण गरि सेवा सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक निधालगहरु को भवन नभई पठन पाठन गर्न समस्ता भएका बिधालयहरुको भवन निर्माण गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्र निर्माण हुने सम्पुर्ण सरकारी भवन, बिधालयका भवन तथा सामुदायिक स्वास्थ्यका भवनहरुको भवन निर्माण मापदण्ड अनुसारका भवन निर्माण गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सडकहरुमा पक्कि पुल आवश्यक पर्ने स्थानहरुमा निर्माण कार्यमा आवश्यक पहल एंव जीर्णोद्धार भएका सबै खाले पुलहरुको मर्मत गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्र झोलुङ्गे पुल आवश्यक पर्ने स्थानहरुमा झोलुङ्गे पुल निर्माणमा आवश्यक पहल गरिनेछ।
- गाउँपालिकाका विभिन्न गाउँ बस्तीहरुमा बिगत बर्षहरु देखि सञ्चालन भई हाल बिबिध कारणले अवरुद्ध हुन पुगेका सिचाई कुलाहरुको स्तरउन्नती गरी सिचाई सुविधा पुऱ्याइनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका सिचाई सुविधा नपुगेका क्षेत्रहरुको पहिचान गरि सिचाई सुविधा पुऱ्याउनलाई आवश्यक पहल गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन यसै आ.व.बाट निर्माण कार्य सुरु गरिनेछ।
- योजनाहरु निर्माण गर्दा बायो ईन्जिनियरिङ लाई पनि मध्यनजर गरि निर्माण गरिनेछ।
- ठुला तथा दिर्घकालिन महत्वका योजनाहरुको अनिवार्य रूपमा पुर्वाधार मर्मत सम्भार रकम कट्टा गरि कोषमा जम्मा गर्ने कार्यलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ।
- रङ्का तरापी देखि सर्मि जोड्ने सडकको स्तरउन्नती कार्यलाई बजेट बिनियोजन गरि स्तरउन्नती गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका झोलुङ्गे पुलहरुको तथ्याङ्क सङ्कलन गरि सबै पुलहरुमा हेरालुको व्यवस्था गरि हेरालु भत्ताको रकम समेत व्यवस्था गरिनेछ।
- गाउँपालिकास्तरमा शहिद स्मृति भवन निर्माणका लागि पहल गरिनेछ।
- बिगतमा विभिन्न गैर- सरकारी संघ सम्पादन निर्माण भएका शहकारी भवन तथा आयोजनाहरुको तथ्याङ्क सङ्कलन गरि गाउँपालिका मातहतमा ल्याइनेछ।
- झोलुङ्गे पुल मर्मतका लागि आवश्यक वजेट बिनियोजन गरिनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका सिचाई सुविधा नपुगेका सुख्खा स्थानमा तिलानदीबाट बिधुतिय लिफ्ट सिचाईका माध्यमबाट सिचाई सुविधा पुर्याईने छ।
- यस गाउँपालिकाको वडा नं १ को तरापीमा यसै आर्थिक वर्षमा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार र यु.एन.डिपी.को सयुक्त लगानीमा बिधुतिय लिफ्ट सिचाई योजना सम्पन्न गरिनेछ।
- यस गाउँपालिकाको औद्योगिक ग्रामको व्यवस्थापन लागि पहल, सञ्चालन र सुरक्षाका लागि चौकी दारको व्यवस्था गरिनेछ।
- तिलानदी वारीपारीका खेतीयोग्य जमिन संरक्षण गरिनेछ।

- गिडीखोला फुलचाउने सडक निर्माण गरिनेछ ।
- जोखिममा परेका वस्तीहरूलाई जोखिम मुक्त गराईनेछ ।
- तातोपानी धारा, गिडीदह लगायतका पर्यटकीय स्थल संरक्षणको लागि पहल गरिनेछ ।
- बाबिरा मन्दिर र भुरीचुला मन्दिर यसै वर्ष निर्माण गरिनेछ

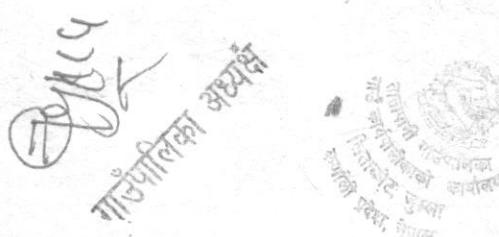
५. स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति

" पालिका वासिमा सकारात्मक सोच ,स्वास्थ्य क्षेत्रमा सबैको पहुच "

- घर घरमा पुगेर जेष्ठ नागरीकहरूलाई निःशुल्क स्वास्थ्य उपचार गर्ने नीतिलाई यस आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिईनेछ ।
- नेपाल सरकारको नागरिक स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित बनाउदै " म स्वस्थ मेरो गाँउपालिका स्वस्थ " जस्ता कार्यक्रमहरूलाई अगाडी ल्याई बिपन्न नागरिक निःशुल्क स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई यस आर्थिक वर्षमा निरन्तरता दिईनेछ ।
- अत्यावश्यक औषधी तथा उपचारको सहज व्यवस्थापन गर्नुका साथै बाल मृत्युदर तथा मातृ मृत्युदर घटाउन महिला स्वयंसेविकाहरू र स्वास्थ्य कर्मीहरूलाई परिचालन गर्न स्वयंसेविका प्रोत्साहन गर्न थप सेवा सुविधाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- घरघरमा प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने नीति प्राथमिकताका साथ लागु गरिनेछ । सोका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई मौद्रीक तथा गैह मौद्रीक प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- यस गाँउपालिकाको वडा नं ६ हियाखोलामा निर्माण हुने ५ शैया अस्पतालको निर्माण कार्य छिटो भन्दा छिटो सम्पन्न गर्न लगाई सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- ५ शैया अस्पतालको स्थायी दरबन्दी तत्काल स्विकृतीका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरी अस्पताल सञ्चालन गरिनेछ ।
- सञ्चालनमा रहेका गाँउघर क्लिनिकको प्रभावकारी तथा सुदृढ व्यवस्थापनमा जोड दिईनेछ ।
- आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र नभएका गाँउबस्तीहरूमा सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ ।
- यस गाँउपालिका भित्रका ७० बर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिक, पूर्ण अपाङ्गता भएका नागरिक तथा सुत्केरी महिलाहरूले गाउँपालिकाको एम्बुलेन्स प्रयोग गरेका बखत एम्बुलेन्सको एक तर्फ भाडा निःशुल्क व्यवस्था कार्यलाई निरन्तरता दिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा थप एम्बुलेन्स ल्याउनलाई आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै वडा तथा गाँउबस्तीहरूमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- महामारी तथा अन्य प्रकोप जन्य रोगहरूबाट नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य सेवा दिनका लागि प्रकोप व्यवस्थापन कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीहरूमा सञ्चालनमा रहेका वर्थिङ्ग सेन्टरहरूलाई व्यवस्थापन गरि गुणस्तरिय सेवा प्रदान गर्नका लागि कर्मचारीहरूलाई एस. बि. ए. तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- वर्थिङ्ग सेन्टर सञ्चालनमा नरहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा यसै आर्थिक वर्ष देखि वर्थिङ्ग सेन्टर सञ्चालन गरिनेछ ।

- परिवार नियोजन सेवालाई थप प्रभावकारी तथा प्रयोगको दरमा बृद्धी गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्रका महिलाहरुमा आड खस्ने तथा पाडेघर सम्बन्धी समस्या धैरे भएकाले प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा नि:शुल्क स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- बालबालिकाहरुलाई कुपोषण हुन बाट बचाउनलाई बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- स्वास्थ्य कर्मीहरुको क्षमता अभिबृद्धी गर्नलाई बिभिन्न किसिमका तालिमहरुको व्यवस्था गरिनेछ ।
- यौन जन्य तथा बिभिन्न सरुवा रोगहरुबाट बच्न सकिने जनचेतना मूलक पोष्टर, पम्पलेट, होर्डिङ बोर्ड तथा जनचेतना सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- प्रत्येक माध्यामिकस्तरका सामुदायिक बिधालयहरुमा नर्सिङ सेवा सञ्चालनका लागी आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालाई विस्तार गरिनेछ ।
- प्रत्येक बिधालयमा आयुर्वेद तथा योग शिक्षा प्रदान गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकीहरुमा संचालित प्रयोगशाला तथा भिडियो एकस्रे सेवा नि:शुल्क रूपमा प्रदान गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान जुम्लामा समन्वय गरी ताम्ति स्वास्थ्य चौकीमा बिशेषज्ञ सेवा प्रदानका लागि पहल गरिने छ ।
- ANC/PNC जाँचलाई बृद्धि गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थामा संचालन भइरहेको आकस्मीक कोषलाई गाउँपालिकाबाट थप गरी प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- खोप लगाउन छुटेका बालबालिकाहरुको पहिचान गरी पूर्ण खोप शत प्रतिशत पुन्याइनेछ ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको खम्बाको रूपमा परिचालित महिला स्वास्थ्य स्वयमसेवीकलाई मासिक बैठक भत्ता विरतण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- क्षयरोग तथा कुष्ठरोग लाई न्यूनिकरण गर्नलाई बिशेष कार्यक्रम गरिनेछ ।
- बिपन्न नागरिक उपचार राहतकोषको स्थापना गरिनेछ ।
- शब वाहनको व्यवस्थापनका लागि पहल गरिनेछ ।
- आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीहरुमा अक्षय कोषको स्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सामाजिक कुप्रथा बिरुद्ध धार्मी, झाक्री, जैशी, पुरोहित लगायतको सम्मेलन गरि चेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका खोप केन्द्र नभएका बिकट बस्तिहरुमा स्थापना भएका खोपकेन्द्रलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको वडा नं ७ र ८ बिशेष क्षेत्र भएकोले सो क्षेत्रका गर्भवति महिलाहरुको स्वास्थ्य चेक जाँचका लागि अल्ट्रा साउण्ड मेशिन खरिद भई सकेकाले दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरि गाउँ गाउँमा धुम्ति शिविर सञ्चालन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वडा नं ८ को आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र टोप्लामा यसै आर्थिक वर्ष देखि बर्थिङ सेन्टर स्थापना गरि सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- स्वास्थ्य स्वयम सेविकालाई वार्षिक एक हजार सञ्चार शुल्क वापत उपलब्ध गराइनेछ ।

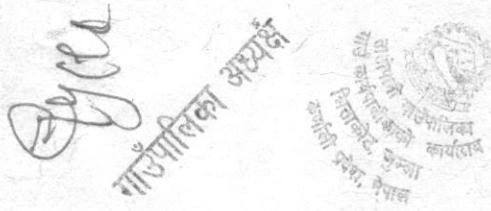
- बडा नं ७ को बर्थिङ्ग सेन्टर लामा बगरमा वर्डिङ्ग रुममा बस्ने उच्ची तथा कुरुवालाई खाना कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पोषण सुरक्षा केन्द्रको सेवा कारी देखिएकाले यस बर्ष पनि मो कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- टेलिमेडीसन सेवाका लागू आवश्यक पहल गरिने छ ।
- गाउँपालीका भित्रका मा.वि बिद्यालयहरुमा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिने छ ।

६. खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिका भित्रका जनतालाई स्वच्छ खानेपानीको प्रबन्ध मिलाउन्ना लागि आवश्यक नीति लागू गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका गाउँउबस्तीहरुमा एक घर एक धारा कार्यक्रम लागु गरी बृहत धौलिगाड्ढी अधिकारी सम्पन्न गर्नलाई आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- खानेपानीको सेवा नपुगेका गाउँउबस्तीहरुमा खानेपानी सेवा पुऱ्याइने तथा सुरक्षीत खानेपानीका लागि आयोजना दिइनेछ ।
- शौचालय नभएका घर परिवारहरुलाई शौचालय बनाउन लगाउने तथा शौचालय नबनाउने घर परि गाउँपालिकाको सेवा सुविधाबाट बन्चित गरिने सम्मको निती लिईनेछ ।
- खानेपानी तथा शौचालय नभएका सामुदायिक बिधालयहरुमा शौचालयको व्यवस्थाका साथै खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता प्रबर्द्धन सुविधालाई तारे पढ्दतीमा लैजान जोड दिइनेछ ।
- गाउँ पालिका भित्रका सम्पुर्ण खानेपानीका मुहानहरुको खानेपानी परिक्षण गरि संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।
- खानेपानी तथा सरसफाई हेनलाई गाउँपालिकामा छुट्टै युनिटको व्यवस्था गरी सम्पर्क व्यक्ति समेत तोकिनेछ ।
- खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा काम गर्ने सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थालाई एकद्वार प्रणालीबाट काम गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- पुर्ण सरसफाई युक्त पालिका घोषणामा जोड दिइनेछ ।
- सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, पर्चा पम्पलेट तथा होर्डिङ बोर्ड बनाइ सार्बजनिक स्थलमा राखिनेछ ।
- हाल संचालनमा रहेका खानेपानीका योजनाहरु को मर्मत सम्भार कोष स्थापना गरि मर्मत सम्भार कार्य लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पालिकाको वास प्लानिंग लाई अध्यवाधिक गरिने छ ।

७. ऊर्जा सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिका भित्रका सम्पुर्ण खोला नालाहरुमा बिधुत निकालनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका बिधुत गृहहरुको क्षमता बढ़ाई गरी थप गाउँउबस्तीहरुमा बिधुत सेवा बिस्तार गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र लामो समय देखि निर्माणाधिन बिधुत आयोजनाहरुको पुन सम्भाव्यता अध्ययन गरी औचित्यताको आधारमा मात्र बजेट बिनियोजन गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाको राष्ट्रिय बिधुत प्रसारण लाईन नपुंगोका गाउँ बस्तिहरुमा राष्ट्रिय प्रसारण लाईन जोडनका लागी आवश्यक पहल गरिनेछ।
- प्रत्येक घर तथा गाउँबस्तीहरुमा धुँवा रहित चुलोको व्यवस्थाका लागि पहल गरिनेछ।
- बिधुतिय चुलो तथा बिधुतिय सामान वितरणमा आवश्यक पहल गरिनेछ।
- यस गाउँपालिका को बडा नं ७२८ को बलाङ्गाड खोलामा बिधुत उत्पादनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ।
- गिर्डीदह निकास क्षेत्र बाट बग्ने पानीबाट बिधुत उत्पादनका लागि आवश्यक पहल गरिने छ।
- गिरिखोला जालपा देबि बिधुत आयोजना को दिगो व्यवस्थापनको लागि आवश्यकता आधारमा सहयोग गरिने छ।

८. पर्यटन, सास्कृतिक तथा सामाजिक सम्बन्धी नीति

"नेपालको गन्तव्य कर्णाली, पर्यटकको 'गन्तव्य तातोपानी'"

- "ऐथाने बाली, धार्मिक र पर्यटकिय स्थलमा साझाउँ, एकबाटको जिन्दानी"
- यस गाउँपालिकाको प्रसिद्ध तातोपानी धाराको उचित संरक्षण व्यवस्थापन तथा सञ्चालन गरि थप छ्वासित गरिनेछ।
- यस गाउँपालिकाको बिभिन्न गाउँबस्तीमा रहेका सामाजिक, सस्कृति रिती रिवाज चालचलन जुन खस सभ्यता इलिको खालका थिए तर हालका पिडीहरूबाट त्यस्ता सामाजिक, सस्कृति रिती रिवाज चालचलन अवलालन गर्न नसक्दा लोप हुने अवस्था रहेकाले सस्कृती मरक्षणमा जोड दिईनेछ।
- खस सभ्यताका रूपमा रहेका मागल, झोडा, चुटकिला, भैलो, बालोनाच, धार्मी नाच, पञ्चेबाजा र छैरी लगायतका संस्कृतीहरुको उचित संरक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- लोपउन्मुख कला संस्कृती जग्नेना गर्नलाई प्रत्येक वर्ष सास्कृतिक महोत्सवको आयोजना गरिनेछ।
- पुराना तथा जिर्ण भएका पुरातात्त्विक खम्बा, गुम्बा, पाटी पौवा, मन्दिर, थान तथा धार्मिक स्थलहरुको संरक्षण एव पुनः निर्माण गर्न बजेट व्यवस्था गरिनेछ।
- यस पालिकामा रहेका सुन्दराउँ, बाबिरा मष, नदैबाव, पानसय पाटन, लछालकृति पैकेला दरवार, बिभिन्न मठ मन्दिर लगायतका धार्मिक र सास्कृतिक महत्वका स्थानको संरक्षण एवं पुर्वाधार बिकास गरिनेछ।
- धार्मिक तथा सास्कृतिक महत्वका स्थानहरुको निर्माणका लागि स्थानिय स्तरमा उपलब्ध सामाजिको मात्र प्रयोग गर्नलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
- स्थानीय ऐथाने खाद्य बाली लाई प्रबढ्दन गर्न होटल हरुमा स्थानीय खाद्य परिकार राजन होटेल व्यवसायीहरुलाई प्रोत्साहीत गरिनेछ।
- यस गाउँपालिकामा रहेको गिडिदहमा जानलाई पर्यटकिय पदमार्ग यसै अर्थिक बर्षमा निर्माण गरिनेछ।
- गाउँपालिका स्तरमा शहिद प्रतिष्ठान बनाईनेछ।
- गिडिदह, भण्डार वन तथा पानसय पाटनको उचित संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका कार्यक्रम लागु गरिनेछ।
- गिर्डीदह पर्यटकीय क्षेत्रमा आउने पर्यटकहरुको खाना बास सहजताको लागि फुलचाउले र गिर्डीदहमा निर्मित धर्म शाला प्रयोग गर्ने गरी पर्यटन मेत्री अस्थाई होटल सञ्चालन का लागि अनुमति दिईने छ।

- तातोपानी गाउँउपालिका भित्रका पुरातात्त्विक महत्व तथा स्थानिय स्तरमा निर्मित बस्तुहरूको संरक्षणका लागी सांस्कृतिक संग्रहालय व्यवस्थापन लागी पहल गरिने छ ।

९. उद्योग सम्बन्धी निति

- यस तातोपानी गाउँउपालिका क्षेत्रमा न्युन संख्यामा रहेका उद्योग तथा रोजगारीका अन्य अवसरहरूलाई व्यापक खोजी गरी सम्भावना रहेका काष्ठ, पशुपालन, पर्यटन, जडीबुटी, राडी पाखी उद्योग लगायत अन्य लघु घरेलु तथा साना उद्योगहरूको प्रोत्साहन तथा विकास गरिने निति अवलम्बन गरिनेछ ।
- तातोपानी गाउँउपालिका वडा नं ४ गिडिखोलाको रातेखोलामा स्थापना भएको औद्योगिक ग्राम निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- बिभिन्न गाउँबस्तीमा रहेका लघु उद्यमीहरूको पहिचान गरी नेंया लघु उद्यमीहरू सृजना गर्न बिभिन्न किसिमका व्यवसायिक तालिम दिईनेछ ।
- व्यवसायिक रूपमा उद्योग गर्न चाहने उद्यमीलाई निव्याजी कर्जा तथा सहुलियत कर्जा उपलब्ध गराउनलाई पहल गरिनेछ ।
- यस क्षेत्रमा सम्भावनाको रूपमा रहेको स्याउ प्रशोधन उद्योग, निगालाको सामाग्री उत्पादन उद्योग स्थापनामा पहल गरिनेछ ।
- पालिका भित्रका उद्योगीहरूको प्रोत्साहनका लागि प्रत्येक बर्ष औद्योगिक प्रदर्शनी तथा औद्योगिक मेला जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सक्रिय लघु घरेलु तथा साना उद्यमीहरूलाई प्रविधि हस्तान्तरणका लागी पहल गरिने छ ।

१०. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि सम्बन्धी निति

- सूचना र सञ्चार प्रविधिविना समृद्ध समाजको परिकल्पना गर्न सकिदैन । भरपर्दो सञ्चार व्यवस्था हुन नसकदा यँहाका जनता समय समयमा सञ्चार बिहिन हुनुपरेको अवस्था बिदितै छ सो समस्या समाधानका लागी सरोकारवालाहरू सँग छलफल तथा अन्तरक्रिया गरि समस्या समाधानका लागी आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- यस गाउँउपालिकाको थलालेमा रहेको टेलिफोनको रिपिटर टावर लगायत अन्य टेलिफोन रिपिटर टावरहरूको स्तरबृद्धि गरी 4G सहितको टेलिफोन सेवा विस्तारका लागी निरन्तर पहल गरिनेछ ।
- गाउँउपालिकाका सबै वडाहरूमा इन्टरनेट बिस्तार कार्यलाई थप प्रभावकारी गरि निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँउपालिका भित्रका सरकारी कार्यालयहरूमा बिद्युतिय शासन प्रणालीमा आवद्धता गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- सूचना, तथ्याङ्क तथा अभिलेख व्यवस्थापनलाई उच्च प्राथमिकता दिईनेछ
- सूचनाको हक सम्बन्ध ऐनलाई पूर्णरूपमा लागू गरिनेछ ।
- आधुनिक सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आमजनताको पँहुच स्थापित गरिनेछ ।
- गाउँउपालिकाको सकरात्मक गतिविधि प्रसारण गर्नको लागी रेडियो कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गर्न दिईनेछ ।
- फाईबर इन्टरनेट नपुगेका वडाहरूमा इन्टरनेट जोडनलाई पहल गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाको आफै सञ्चार नीति तयार गरि सञ्चार क्षेत्रहरूको बर्गिकरण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाका तथ्याङ्कलाई व्यवस्थित गर्नका लागी यसै आ व बाट डीजिटल प्रोफाईल बनाईने छ ।
- सेवा प्रबाहलाई प्रभावकारी बनाउन एकिकृत सेवा प्रबाह सञ्चालनका लागी पहल गरिने छ ।
- गाउँपालिका स्तरका सफ्टवेयरलाई सुरक्षा एंव व्यवस्थित गर्नका लागी G-Cloud सर्भरको व्यवस्था गरिने छ ।
- पत्रकारहरूको सुरक्षाको लागि अक्षय कोषको स्थापना गरिने छ ।

११. वातावरण सम्बन्धी नीति

- वातावरणिय स्वच्छता सम्बन्धि चेतना बढाई वातावरणमा पर्न सक्ने जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्दै वन ,वन्यजन्तु, पशुपंक्षी, वनस्पति तथा जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने नीती अवलम्बन गरिनेछ ।
- नदी नियन्त्रण, पहिरो नियन्त्रण, जलाधार संरक्षण ,वन फडानी नियन्त्रण ,आगलागी नियन्त्रण ,बन्यजन्तु चोरी निकासी र वन पैदावर नियन्त्रण कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- बृक्षारोपण कार्यक्रम अन्तर्गत वार्षिक रूपमा एक घरबाट न्यूनतम ५० बिरुवा रोप्ने रोपाउने कार्यक्रम गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन ,जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण लगायतका बिषयलाई महत्वका साथ सम्बोधन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका केन्द्र र वडा केन्द्रहरूमा फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागी डम्पिङ साइडको स्थापना गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रका सामुदायिक वनका पदाधिकारीहरूलाई वन जड्गल संरक्षणका लागी क्षमता अभिबृद्धि तालिम तथा जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- तातोपानी गाउँपालिका भित्रका नाड्गा डाँडापाखामा ढटेलो, ओखर ,आरु ,सल्लोको बिरुवाहरूको बृक्षारोपण कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानमा बिगतमा नाप नक्शा भै वन कार्यालय बाट रोकका जग्गा धनि प्रमाण पुर्जा प्राप्त नगरेका जग्गाहरूको सम्बन्धमा सरोकारवाला सँग छलफल गरि जग्गा फुकुवा गर्ने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- लोपोन्मुख रेडपाण्डा लगायत अन्य विभिन्न वन्यजन्तुहरु संरक्षणका लागी आवश्यक पहल गरिने छ ।

१२. जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नीति

- जलवायु परिवर्तनले विश्वलाई नै चुनौती दिइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा जलवायु परिवर्तनलाई तल्लो तहबाट नै सामना गर्ने खालका गतिविधीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विद्यमान र आउन सक्ने प्रकोप तथा विपद्हरूलाई समेत ध्यानमा राखी जलवायु परिवर्तनसँग सम्बन्धित क्षेत्रमा कार्य गर्ने विभिन्न निकायसँग सहकार्य गरि आगाडी बढ्ने नीति अखितयार गरिनेछ ।
- जलवायु अनुकूलनका खेती बाली लगाउनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- पर्याप्त र जलबायु परिवर्तनको सवालमा पर्यावरणीय सम्मेलन गरिने छ ।

१३. सामाजिक समावेशिकरण सम्बन्धि नीति

" महिला अधि बढाउनुछ अनि बालबालिका

जिल्लाकै नमूना बनाउ हाप्रो गाउँपालिका "

- महिलाविरुद्धका सबै किसिमका हिंसा र विभेद प्रभावकारी ढंगले अन्त्य गरिनेछ ।
- बालविवाह ,बहुविवाहलाई पूर्ण रूपमा निषेध गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्र निर्माण हुने सरकारी भवन ,विद्यालय तथा पूर्वाधारहरु अपाङ्गमैत्री रूपमा निर्माण गरिनेछ ।
- समान कामका लागी समान ज्याला दिईनेछ । समान कामका लागी महिला र पुरुषमा विभेद गरिने छैन।
- बालश्रम मुक्त गाउँपालिका घोषणाका लागी सबै किसिमका बालश्रम अन्त्य गरिनेछ ।
- दलित एंव एकल महिलाहरुको जिवनस्तर उकास्नका लागि विभिन्न किशिमका सिपमूलक तालिम सञ्चालन गरि प्रविधि हस्तान्तरणका लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटलाई लैड्गिक उत्तरदायी बनाउने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- यस गाउँपालिकामा समाजसेवी तथा बाल मनोविज्ञ सुचिकरण तथा नियुक्ति गरिनेछ ।
- अन्तर जातिय विवाह गर्ने जोडीलाई प्रोत्साहन स्वरूप प्रति जोडी रु २० हजार प्रोत्साहन भत्ता दिने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- महिला हिंसा विरुद्ध सुरक्षित घर र कानुनी सहायता केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- स्वरोजगार तथा उद्यमशीलतामा सहुलियत क्रण, तालिम र सीप विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- लैड्गिक हिंसा विरुद्ध १६ दिने अभियानको अवसर मा विभिन्न चेतनामुलक कार्यक्रम हरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- जलबायु अनुकलनका लागि महिलाहरुलाई सशक्तीकरण गर्ने र रोजगारमुलक वातावरण तयार गर्ने महिला हरुलाई घरेलु उत्पादन बाट सेनीटरी प्याड बनाउन उत्प्रेरित गरिने छ ।
- महिनावारी मैत्री विद्यालय तथा कार्यालय व्यवस्था सुनिश्चित गरिनेछ।
- लैड्गिक हिंसा संरक्षण कोष निर्माण गरिने छ ।
- बाल विवाह न्युनीकरणका लागि बाल कचहरी कार्यक्रम हरु सबै वडाहरुमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- पालिका स्तरीय बालअधिकार समिति तथा वडा बाल अधिकार समितीलाई तालिम दिई तथा सक्रिय बनाईने छ ।
- बालकोष सञ्चालन तथा परिचालन गरिने छ ।
- बालबालिका सम्बन्धि विभिन्न किसिमका दिवस मनाईने छ ।
- घटना व्यवस्थापन प्रणालीलाई अध्यावधिक गरिने छ ।
- हरेक वडामा बालमैत्री समिति गठन तथा बाल विवाह , छाउपडी, बालश्रम मुक्त वडा घोषणा तथा बालमैत्री स्थानीय शासन घोषणा गरिने छ।
- बालश्रम, बालविवाह र यौन शोषण विरुद्ध कडा अनुगमन र कारवाही गरिने छ।
- बालबालिका मैत्री सार्वजनिक संरचना विद्यालय), खेलमैदान, पुस्तकालय(विकास निर्माण गरिने छ।
- बालबालिकाका लागि पोषण, स्वास्थ्य र शिक्षामा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- सामुदायिक वृद्धाश्रम स्थापनासुदृढीकरण गरिने छ।

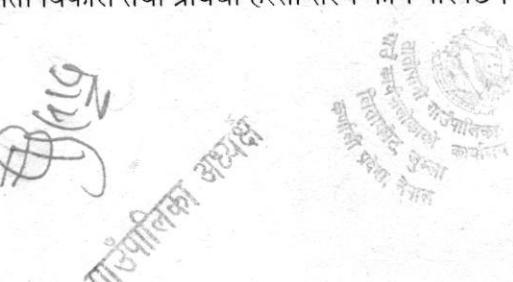
१३/१५
गाउँपालिका अध्यक्ष

- अनुभव साटासाट तथा ज्ञान हस्तान्तरणका लागि “वरिष्ठ नागरिक अनुभव केन्द्र” स्थापना का लागी पहल गरिने छ ।
- हरेक सेवा, योजना र पूर्वाधारमा पहुँचयुक्त व्यवस्था अनिवार्य गरिने छ । (म्पन्या), शौचालय, संकेत बोर्ड आदि
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको शिक्षामा सहयोग, सहजीकरण र छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिने छ ।
- रोजगारी तथा आयआर्जनका लागि लक्षित सीपमूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।
- सामाजिक सुरक्षा परिचयपत्र निरन्तरता दिईने छ। वितरणलाई (अपाङ्गता परिचयपत्र)
- यसै आ व २०८२।०८३ भित्र यस गाउँपालिकालाई बालमैत्री र पोषण मैत्री पालिका घोषणा गरिने छ ।
- लागु औषध दुर्व्यसनी तथा ओसार प्रसार सम्बन्धी विभिन्न कार्यकर्म संचालन गरिने छ ।

१४. सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी नीति

- गाँउपालिका क्षेत्रभित्र रहेका महिला , दलित, आदीबासी जनजाती, पिछडा वर्ग ,अल्पसंख्यक ,सिमान्तकृत ,अपाङ्गता भएका ,लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक ,किसान ,श्रमिक ,उत्पिडित ,आर्थिक रूपले बिपन लोपउन्मुख लगायत लक्षित वर्गका लागी सशक्तिकरण गर्ने खालका कार्यक्रमहरु लाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाँउपालिका भित्रका आधारभूत र माध्यामिक विधालयहरुमा किशोरी स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूको विवरण अनलाइन प्रणालीमा अद्यावधिक गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा बापतको रकम बैंक मार्फत समयमा नै सहज रुपमा प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता रकम बितरणलाई थप व्यवस्थित गर्नका लागी थप बैंक तथा वित्तिय संस्थाको शाखा स्थापना का लागी पहल गरिनेछ ।
- पञ्जीकरणको कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । लक्षित वर्गका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ । जसमा महिलाहरूको लागी विभिन्न सीपमूलक र जनचेतनामूलक कार्यक्रम ,दलितहरूका लागी कार्यक्रम ,जनजातीहरूको लागी कार्यक्रम ,जेष्ठ नागरिकहरूको आधारभूत हक ,अधिकारको संरक्षण एंव सम्मानजनक र सन्तुष्टिपूर्ण जीवनयापनको लागी जेष्ठ नागरिकको उच्च सम्मान सहित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले सामाजिक सुरक्षा भत्तावापतको रकम पाए नपाएको एकिन गरि नपाएको खण्डमा पाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाँउपालिका भित्र स्थायी बसोबास गर्ने ७० वर्ष माथीका जेष्ठ नागरिकहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी उनीहरूलाई सम्मान स्वरूप गाँउपालिका बाट थप प्रोत्साहन तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाईने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहजरुपमा उपलब्ध गराउन वडा नं ७ र ८ का बृद्ध नागरिकका लागि सम्बन्धित स्थानमा भत्ता वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- लागु औषध सम्बन्ध जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- लागु औषध दुर्व्यसनीमा परेका व्यक्तिहरूका लागि सुधारकेन्द्रमा राख्ने व्यवस्था मिलाईने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- सडक आर्थित बाल बालिका तथा सडक आर्थित मानवलाई मानव सेवा आश्रममा राख्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ
- ५० वर्ष देखि ६० वर्ष सम्मका एकल पुरुषलाई वार्षिक रु ६ हजार एकल पुरुष भत्ता उपलब्ध गराईनेछ ।
- दलित उत्थान कार्यका लागी क्षमता विकास तथा प्रविधि हस्तान्तरण कार्य गरिनेछ ।

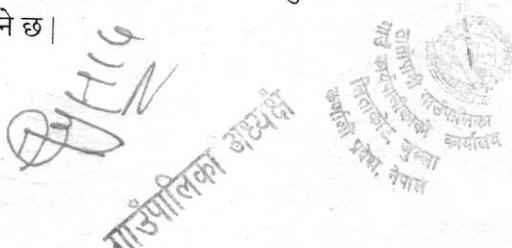
- सडक आश्रित मानवको उद्धार तथा स्वास्थ्य उपचारका लागी मानवसेवा आश्रम सुर्खेत र पालिका बिचको सम्झौतालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१५. सार्वजनिक सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिकाबाट सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवाग्राहीहरूलाई कुनै प्रकारको बिभेद नगरी उच्च प्राथमिकता दिई सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाले आफै र आफ्नो मातहतका कार्यालयहरूबाट प्रवाह गर्ने सेवाको प्रभावकारिता ,गुणस्तरियता ,गुनासो व्यवस्थापन ,सार्वजनिक सुनुवाई ,सामाजिक परीक्षण ,नागरिक बडापत्र ,सूचनाको हकको प्रत्याभुती ,पारदर्शिता ,जवाफदेहिता ,भ्रष्टाचार निवारण लगायतका कार्यहरूमार्फत सुशासन अभिभृद्धी गर्ने खालका कार्यहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने कर्मचारीहरूलाई काम गर्ने खालको वातावरण सृजना गरिनेछ । साथै कर्मचारीहरु सँझै कार्यक्षेत्रमा बसी जनताको सेवाभाव जागृत गराउने र गाउँपालिकाका निर्णयहरूलाई कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागी तत्पर हुने अवस्थाको सृजना हुने वातावरण मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट प्रदान गर्ने सेवाहरु प्रविधि मैत्री रूपमा प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रको बिकटता समेतलाई मध्यनजर गर्दै काम गर्नु पर्ने बाध्यता भएकाले अगामी दिनमा कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
- उचित र बस्तुनिष्ठ मूल्याङ्कनको आधारमा कार्यको प्रकृति हेरी कर्मचारीहरूलाई क्षमता विकास तालिम ,पुरस्कार तथा दण्ड सजायको समेत व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको वडा नं ७ र ८ मा गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधा प्रवाह गर्ने घुम्ति सेवा सञ्चालन गरिनेछ ।

१६. समन्वय तथा सहकार्य सम्बन्धी नीति

- सबै समस्याहरूको समाधान एकैपटक सम्भव हैन र हुन सक्दैन । यसका लागी संघिय सरकार ,प्रदेश सरकार ,अन्य स्थानिय तहहरु ,निजी क्षेत्र ,गैर सरकारी संघ संस्थाहरु ,दातृ निकायहरु ,नागरिक समाज ,प्रबुद्ध वर्गहरु तथा विकास साझेदारहरु सँग सम्वाद ,सहकार्य र जनसहभागिताको नीति अबलम्बन गरिनेछ । विकासको सुरुवात म बाटै नामक बिशेष कार्यक्रम सुरुवात गरिनेछ ।
- गाउँपालिका सँग सिमाना जोडिएका छिमेकी पालिकाहरु बिचमा साझा विकासका योजनाहरु छनौट गरी सयुक्त साझेदारीमा निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- संघिय सरकार ,प्रदेश सरकार तथा स्थानिय सरकार ,सामाजिक संघ संस्था र निजि क्षेत्र को संयुक्त लगानीमा निर्माण गर्न सकिने योजना छनौट गरी निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- संयुक्त लगानीमा निर्माण गरिने योजनाहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिइने नीति लिइनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र बहने तिला नदिमा माछा सुरक्षाका लागि छिमेकी पालिकाहरूको समन्वयमा सयुक्त संरक्षणका कार्यक्रम लागु गरिने छ ।

१७. स्थानिय न्याय व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

"तातोपानी गाउँपालिकाको सोच,
सर्वसाधारणको न्यायमा पहुँच"

- गाँउ समाजमा अनावश्यक रूपमा हुने विवाद र मुद्दा मामिलाहरूलाई प्रारम्भिक चरणमै स्थायी समाधान गर्न मेलमिलाप र मध्यस्थिता साथै गाउँपालिकाको न्यायिक समितीको क्षमता अभिवृद्धी गरिनेछ।
- पिछडिएको वर्ग र क्षेत्रका व्यक्तिहरूको न्यायमा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न कानूनी शिक्षा र सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- कानून विश्वरूप न्यायिक समिती, जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
- प्रत्येक वडाहरूमा गठन भएका मेलमिलाप केन्द्रका मेलमिलाप सहजकर्ता हरूको क्षमता अभिवृद्धी गरी न्यायिक समितीको काम कारबाहीमा सहजता ल्याइनेछ।
- न्यायिक समितीको काम कारबाही सहज गराउन न्याय सेवाको दरवर्त्ती सूजना गर्न वा कानूनी सल्लाहकार नियुक्त गरी न्याय सम्पादन गरिनेछ।
- वडा स्तरका मेलमिलाप केन्द्रका लागी व्यवस्थापन गरिने छ।

१८. सुशासन सम्बन्धी नीति

- जनतालाई पाएक पर्ने स्थानमा एकिकृत सेवा केन्द्र स्थापना गरी गाउँपालिकाबाट जनताले प्राप्त गर्ने सम्पूर्ण सेवा प्रदान गरिनेछ।
- जनताप्रति उत्तरदायी तथा लोक कल्याणकारी गाउँपालिका निर्माणको आधार बलियो बनाउँदै लगिनेछ।
- तिब्र सामाजिक आर्थिक विकासझडारा जनतामा राजनीतिक परिवर्तनको लाभ पुन्याउन गाउँपालिकाको मुख्य जिम्मेवारी बनाइनेछ।
- सामाजिक जीवनका सबै क्षेत्रमा लोकतान्त्रिक प्रणालीको प्रवर्द्धन गरिनेछ। विधिको शासन सुदूर तुल्याइनेछ।
- संविधानप्रदत मौलिक हक र स्वतन्त्रताको पूर्ण उपयोगको प्रत्यभूती गरिनेछ।
- सुचना प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गरी व्यवस्थालाई कुसल पारदर्शी र सेवाप्राही मैत्री तुल्याइनेछ।
- डिजिटल नागरिक वडा पत्रलाई थप प्रभावकारी बनाई प्रयोगमा ल्याइनेछ।
- भ्रष्टाचार रहित पालिका बनाउने तथा भ्रष्टाचारमा सुन्न्य महनशिलता कायम गरिनेछ।
- सबै किसिमका खर्च रकमहर समय समय मा सार्वजनिक गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको काम कारबाही र सेवा प्रवाह लागायतका बिषयमा प्रत्येक वडाहरूमा सार्वजनिक सुनुवाई एवं सामाजिक लेखा परिक्षण गरिनेछ।
- गाउँपालिकाले बिभिन्न किशिमका नागरिक एस हरु प्रयोगमा ल्याई सेवा प्रवाह लाई चुस्त दुरुस्त बनाइनेछ।
- अधिति सत्कारका लागी प्रयोगहुने खादा गाउँपालिकाका कूने पनि कार्यक्रममा प्रयोग नहुने तथा गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूलाई सहभागी कार्यक्रममा खादा ग्रहण नगर्ने नितिलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिईनेछ।

- गाउँपालिकाले आयोजना गर्ने कार्यक्रम तोकिएको समयमा शुरू गर्ने तथा गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू सहभागी कार्यक्रममा पनि तोकिएके समयमा उपस्थित हुने नितिलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको नाममा कायम बेरुजु रकम फछ्यैट तथा असुल उपका लाई समिति बाई बेरुजु रकम कम गर्नलाई बिशेष जोड दिइनेछ ।

- पालिकाका नागरिकलाई स्वस्थ खाद्य बस्तु उपयोग गर्ने वातावरण शूजना गर्नलाई पालिका भित्रका बजारहरूको अनुगमन कार्यलाई थप प्रभावकारी गरि कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।

१९. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको क्षमता विकास सम्बन्धी निति

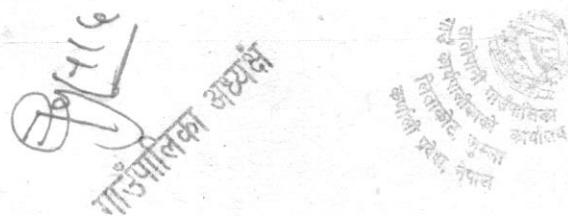
- कर्मचारीको कार्य सम्पादनमा आमूल परीकर्तन गर्न समिति गठन गरी सुशासन कायम गरिनेछ ।
- कर्मचारीको कार्यक्षमता वृद्धी गर्न आवश्यकतामा आधिकारित तालिम प्रदान गर्ने, प्रविधि मैत्री बनाउने तथा असललाई पुरस्कार र खारब लाई दण्ड दिने नीति लिइनेछ।
- गाउँपालिकामा आवश्यकता अनुसार कर्मचारीहरू पदपूर्ति गर्दै लगिनेछ ।
- अस्य स्थानिय तहका राम्रा अभ्यासहरूलाई यस गाउँपालिकामा भित्राउन जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न बिभिन्न किसिमका तालिम तथा गोष्ठीको आयोजना गरिनेछ ।
- जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न क्षमता बिकास कार्य योजना अनुसारका तालिमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- बिभिन्न खाले सकरात्मक सोच सम्बन्धि तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।

२०. खाद्य सुरक्षा तथा पोषण सम्बन्धी निति

- पालिका भित्रका जनतालाई भोकमरी तथा प्रकोप बाट मूजना हुने भोकमरी तथा अनिकालबाट बचाउन खाद्य सुरक्षा कार्यविधि बनाई लागु गरिनेछ ।
- भोकमरी तथा अनिकालबाट बच्न खाद्य भण्डार केट्रको स्थापना गरिनेछ ।
- खाद्य सुरक्षा समिती गठन गरिनेछ ।
- प्रचुर मात्रामा खाद्यान उत्पादन हुने क्षेत्रहरूको पहिचान गरी उत्पादनमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- शुद्ध सफा र विषादी रहित खाद्यान उत्पादन तथा बिक्री बितरण गराउने तर्फ विशेष जोड दिइनेछ ।
- पोषणयुक्त खानेकुरा उत्पादन तथा बिक्री बितरण गराउने तर्फ विशेष जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका कुनै पनि बालबालिकाहरू कुपोषणको शिकार हुन पर्ने छैन ।
- किशोरीहरूका लागी रक्तअल्पता कम गर्ने र कुपोषणबाट बच्न प्रत्येक वडा तथा प्रत्येक स्वास्थ चौकीहरूमा पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिए आगामी वर्ष भित्र कुपोषणमुक्त गाउँपालिका बनाउनका लागी गरिएको प्रतिवेद्धता बमोजिम काम गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
- विधालयस्त्रमा पोषण शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

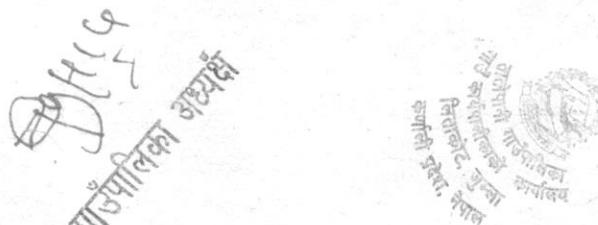
- कुपोषणमा परेका बालबालिकाहरुको पहिचान गरि बिशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- पोषण सेवालाई प्रभावकारी बनाउन स्थानिय खाद्य पदार्थलाई प्राथमिकता दिनको लागी जनचेतनामूलक कार्यक्रम आमा समूहमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- गाँउपालिकाका वडा तथा बिषयगत शाखाहरूले पनि अनिवार्यरूपमा पोषण लक्षित कार्यक्रमहरु समावेश गराइ कार्यक्रम बनाउनु पर्ने निती लिइनेछ।
- महिला तथा बाल बालिका लक्षित कार्यक्रम जस्तै 'खाता छोरीको लगानी, जिवन भरिको , बालपोषण अनुदान , मर्यादीत महिनावारी , म सानै छु बढनदेउ बालबिवाह होइन पढनदेउ अभियान , खोप कार्यक्रम,बालमैत्रि स्थानिय शासन आदीमा समेत बहुक्षेत्रिय पोषण योजना लाई समावेश गर्दै लगिनेछ।
- महिला,बालबालिकाको पोषणको अबस्था सुधार गर्न कार्यान्वयनमा रहेको बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम मार्फत पोषण सुधारको अभियानलाई तिब्रता प्रदान गरिनेछ छ।
- सुनौला हजार दिन विपन्न महिलाको पोषण सुधारके लागि आयआर्जन तथा सिपविकासको लागि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- नेपाल सरकारको बहुक्षेत्रीय पोषण योजना तेस्रोले निर्धारण गरेका प्राप्तिमा सहयोग हुने गरी स्थानीय तहमा बहुक्षेत्रीय कार्यक्रम मार्फत पोषणका अबस्था कमजोर रहेका बस्ती लक्षित पोषण सुधारका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
- बालबालिका,किशोरी र महिलाको पोषण स्थितिमा सुधार ल्याउन नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- पोषण सुधारका लागि सामाजिक व्यवहार परिवर्तनसंग सम्बन्धित क्रियाकलाप कार्यान्वयन गरिनेछ।
- आमा समुह , किशारी समुह ,युवा कलबहरु ,बिद्यालयहरुको सहकार्यमा पोषण सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
- गर्भवती महिला तथा सुत्केरी आमा र शिशुको पोषणको ध्यान दिई पोषण कोसेली कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- बिद्यालय खाजामा स्थानीय रैथाने तथा उपलब्ध खाद्यनको उपयोग बढाउन बिद्यालय र अभिभावकसंग सहकार्य गरिनेछ।
- दिवा खाजालाई अझ व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन व्यवस्थापकीय साझेदारी गरिनेछ।
- बालबालिका,महिला तथा जेष्ठ नागरिकको खाद्य तथा पोषण सुनिश्चित ताका लागी करेसाबारी तथा घरबगैँचा निर्माणलाई अभियान मुलक बनाइनेछ।
- पोषण सहजकर्ता ,स्वास्थ्य स्वयंसेविका र स्थानीय स्वास्थ्यकर्मी मार्फत घरघरमा गई पोषणसम्बन्धी सचेतना गरिनेछ।
- गर्भवती महिला ,सुत्केरी आमा ,र अभिभावकलाई लक्षित गरि व्यक्तिगत रूपमा व्यवहार परिवर्तनमा ध्यान दिने अभियानमुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- नेपाल सरकारका नियमित पोषण लक्षित कार्यक्रमको प्रभावकारी कायान्वयनको लागि समुदायसंग साझेदारी गरिनेछ।
- महिला,बालबालिकाको पोषणको अबस्था सुधार गर्न कार्यान्वयनमा रहेको बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम मार्फत पोषण सुधारको अभियानलाई तिब्रता प्रदान गरिनेछ छ।

- पोषण सुधारको लागि पोषणमैत्री स्थानीय शासन अवलम्बन गरी संस्थागत गर्दै लगिनेछ ।
- सुनौला हजार दिन विपन्न महिलाको पोषण सुधारके लागि आयआर्जन तथा सिपविकासको लागि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारको बहुक्षेत्रीय पोषण योजना तेस्रोले निर्धारण गरेका प्राप्तिमा सहयोग हुने गरी स्थानीय तहमा बहुक्षेत्रीय कार्यक्रम मार्फत पोषणका अबस्था कमजोर रहेका बस्ती लक्षित पोषण सुधारका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- बालबालिका ,किशोरी र महिलाको पोषण स्थितिमा सुधार ल्याउन नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारसंगको समन्वयमा बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- पोषण सुधारका लागि सामाजिक व्यवहार परिवर्तनसंग सम्बन्धित क्रियाकलाप कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- आमा समुह , किशारी समुह ,युवाकलबहरु ,बिद्यालयहरुको सहकार्यमा पोषण सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- गर्भवती महिला तथा सुत्केरी आमा र शिशुको पोषणको ध्यान दिई पोषण कोसेली कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- बिद्यालय खाजामा स्थानीय रैथाने तथा उपलब्ध खाद्यनको उपयोग बढाउन बिद्यालय र अभिभावकसंग सहकार्य गरिनेछ ।
- दिवा खाजालाई अझ व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन व्यवस्थापकी साझेदारी गरिनेछ ।
- बालबालिका ,महिला तथा जेष्ठ नागरिकको खाद्य तथा पोषण सुनिश्चित ताका लागि करेसाबारी तथा घरबगैँचा निर्माणलाई अभियान मुलक बनाइनेछ ।
- पोषण सहजकर्ता ,स्वास्थ्य स्वयंसेविका र स्थानीय स्वास्थ्यकर्मी मार्फत घरघरमा गई पोषणसम्बन्धी सचेतना गरिनेछ।
- गर्भवती महिला ,सुत्केरी आमा ,र अभिभावकलाई लक्षित गरि व्यक्तिगत रूपमा व्यवहार परिवर्तनमा ध्यान दिने अभियानमुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारका नियमित पोषण लक्षित कार्यक्रमको प्रभावकारी कायान्वयनको लागि समुदायसंग साझेदारी गरिनेछ।

२१. श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी नीति

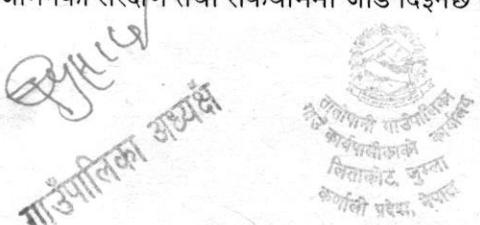
- राष्ट्रिय रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रमबाट सञ्चालित योजनाहरु थप प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक वडाहरूले सामाग्री खरिदका लागी सत प्रतिशत लागत साझेदारी यसै आर्थिक वर्ष बाट अनिवार्य गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्रका शहिद घाइंते बेपत्ता परिवारलाई बेरोजगार को सुचिमा पहिलो प्राथमिकता दिई सुचिकृत गरिनेछ
- श्रम संसार प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगार प्रदान गर्न निजि क्षेत्र ,सरकारी र गैर सरकारी क्षेत्र संग आवस्यक समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।
- विदेश बाट रोजगारी गुमाएर घर फर्किएका तथा स्वदेश मै रोजगारी गुमाएका सबै नागरिक लाई रोजगार सुनिश्चित गर्न विशेष पहल गरिने छ ।

- गाउँपालिका रोजगार सेवा केन्द्रको EMIS SYSTEM मा प्रविष्ट भएका बेरोजगार व्यक्तिलाई मात्र कामदारको रूपमा खटाइने छ ।
- सुरक्षित आप्रसन (सामी) कार्यकर्म यसै आब बाट सचालन गरिने छ ।
- तातोपानी गाउँपालिकामा अन्तरगतका करार सेवामा कार्यरत राष्ट्र सेवक कर्मचारीलाई यसै आ.व बाट सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गरिनेछ ।
- सुचिकृत शिक्षित तथा साक्षार बेरोजगार हरु लाई कृषि, पशुपालन, प्लामबिंग, सिलाईकटाई सम्बन्धि तालिम प्रदान गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै बेरोजगार व्यक्तिहरुको विवरण संकलन गरी व्यवस्थित रूपमा सुचिकृत गरिनेछ ।
- रोजगार बैंकको स्थापना गरिनेछ ।
- सूचिकृत बरोजगारहरुलाई सम्पूर्ण भौतिक पूर्वाधार निर्माणका आयोजनामा श्रमिकका रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
- रोजगारी गुमाएर बिदेश बाट घर फर्किएका तथा स्वदेश मै रोजगारी गुमाएका सबै नागरिकहरुलाई रोजगार सुनिश्चित गर्न बिशेष पहल गरिनेछ ।
- सूचिकृत बेरोजगारहरुको ज्याला अनिवार्य रूपमा बैंक खाता मार्फत भुक्तानीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई रोजगार प्रदान गर्न निजीक्षेत्र, सरकारी र गैरसरकारी क्षेत्रसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट ठेक्का प्रक्रियामार्फत सञ्चालन हुने आयोजनाहरुमा पनि स्थानिय बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई काममा लगाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा संचालित सम्पूर्ण योजनाहरुको ज्याला रकम बैंक खाता मार्फत भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- गाउँपालिकाले प्रत्येक महिनाको दोश्रो शनिबार श्रमदान दिन घोषणा गरेको र सोही अनुसार श्रमदान कार्य प्रभावकारी रूपमा भै रहेको छ यसमा बढी भन्दा बढी जन सहभागिता बढाई थप प्रभावकारी तथा श्रम सामाग्री व्यवस्थापनका लागी बजेट व्यवस्थापन कार्य प्रभावकारी देखिएकाले यस आवमा समेत सो कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- यस गाउँपालिकामा रहेका अति गरिबहरुको बास्तविक छानविन गरि परिचय पत्र वितरण गरिनेछ ।

२२. विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि निति

- गाउँपालिकामा संचालित आपतकालिन सञ्चालन केन्द्रलाई थप व्यवस्थित र सुविधा सम्पन्न बनाइने छ ।
- विपदबाट पिडित नागरिकलाई तत्काल राहत प्रदानका लागी सञ्चालनमा रहेको बिपद व्यवस्थापन कोष मा थप रकम बिनियोजन गरि व्यवस्थित तथा मर्यादित बनाउदै लगिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा विपद उद्धार सामाग्री को व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- क्षति ग्रस्त भै घर पुनः निर्माण हुन नसकेका नागरिकहरुको घर निर्माणमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- बाढी पहिरोबाट क्षति ग्रस्त भौतिक संरचनाहरुको पुनः निर्माणमा जोड दिईनेछ ।
- नदि कटान तथा बाढी पहिरोबाट क्षति भएको खेतियोग्य जमिनको संरक्षण तथा रोकथाममा जोड दिईनेछ ।

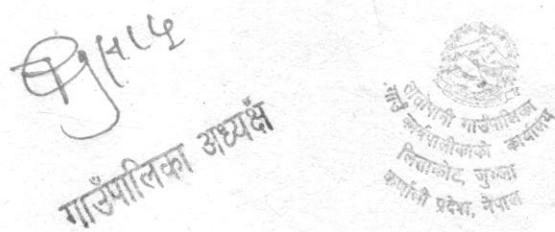
- विपदको सम्भावित जोखिमलाई कम गर्न तथा थप राहतका लागी बिपन्न नागरिकको घर बिमा कार्यक्रम प्रभावकारी देखिएकाले यस आर्थिक वर्ष समेत सो कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट निर्माण हुने ठुला तथा दिर्घकालिन योजनाहरूको योजना बिमा कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- विपदजन्य घटना न्युनिकरणका लागी विभिन्न खाले जन चेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विपदबाट बच्न तथा विपद भई हालेमा राहत तथा उद्धार कार्यकालागी धेरै भन्दा धेरै नागरिकलाई तालिम दिईनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको बडा नं ७ र ८ मा विपदजन्य घटनाहरू धेरै घटि प्रत्येक बर्ष धेरै धनजनको क्षेति हुने भएकाले सो विशेष क्षेत्रमा सोही अनुसारको कार्यक्रम गरिनेछ ।
- यस तातोपानी गाउँपालिकामा वार्षिक विपदका कारण विभिन्न खाले भौतिक सरचना क्षेती हुने भएकाले सो निर्माण , मर्मत सम्भार र फोहर व्यवस्थापन का लागि पालिकाको निजी साधन खरिद गरि सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरु

यी नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा विकासलाई समावेशी र सामाजिक न्यायमा आधारित बनाई सुशासन कायम गर्ने र समृद्ध गाउँपालिका र सुखी गाँउबासीको दिर्घकालिन उद्देश्य प्राप्त गर्ने अठोटलाई केन्द्रमा राखिएकोछ । जसबाट यस गाउँपालिकालाई सक्षम गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्ने मार्ग प्रशस्त हुनेछ भन्ने मेरो बिश्वास छ ।

अन्त्यमा,

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमामा मार्गनिर्देशन गर्नुहुने तातोपानी गाउँपालिकाका सम्पूर्ण पदाधिकारीहरु र मातहतका कर्मचारीहरु, विभिन्न समयमा अग्रज व्यक्तिहरूले दिनु भएका सुझावहरूलाई पनि नीति तथा कार्यक्रम निर्माणका चरणमा स्मरण गरेको छु । निति तथा कार्यक्रम छलफलका क्रममा आबाट सुझाव दिनुहुने पदाधिकारीहरुआफ्नो तर्फ-, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरु, बुद्धिजिवी, विषयगत कार्यालयका कर्मचारीहरु, शिक्षक, पत्रकार मित्रहरु, सुरक्षा निकायका कर्मचारीहरु, राजनैतिक दलका प्रतिनिधी, नागरिक समाज, महिला बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, बुद्धिजिवी र यस गाउँपालिकामा रहनु भएका सबै आमा बुबा, दिदी बहिनी, दाजु भाईहरूलाई हार्दिक धन्यबाद ज्ञापन गर्दछु ।

यस गाउँपालिकाको विकासमा सहयोग पुराउने आम नागरीक, करदाता, सबै विकास साझेदार संस्थाहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै वजेटको सफल कार्यन्वयनमा सबैको खुल्ला सहयोगको अपेक्षा गरेको छु ।

विभिन्न समस्या र चुनौतिहरुका बाबजुत बस्तुगत यथार्थ धरातलमा उभिएर ति समस्या र चुनौतीहरुको सामना गर्न हामी सबै प्रतिवद्व र एकताबद्व भयर, तातोपानी गाउँपालिकाको उज्वल भविष्य निर्माणको लागि आशावादी छौ ।

धन्यवाद !!!

४५/१४

नन्द प्रसाद चौलागाई

अध्यक्ष

तातोपानी गाउँपालिका, जुम्ला
गाउँपालिका अध्यक्ष